

Pravdivá informace a hodnotící soud

Pravdivá informace nezasahuje do práva na ochranu osobnosti, pokud tento údaj není podán způsobem, že zkresluje skutečnost, či není natolik intimní, že by odporoval právu na ochranu soukromí a lidské důstojnosti. Hodnotící soud vyjadřuje subjektivní názor svého autora, který k danému faktu zaujímá určitý postoj tak, že jej hodnotí z hlediska správnosti a přijatelnosti, a to na základě vlastních (subjektivních) kritérií. Hodnotící soud nelze jakkoli dokazovat, je však nutné zkoumat, zda se zakládá na pravdivé informaci, zda forma jeho prezentace je přiměřená a zda zásah do osobnostních práv je nevyhnutelným průvodním jevem výkonu kritiky, tzn. zda primárním cílem není hanobení a zneuctění dané osoby

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 608/2007, ze dne 29.11.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce V. N., zastoupeného advokátem, proti žalované I. P., zastoupené advokátem, o ochranu osobnosti, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 37 C 145/2003, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 16. srpna 2005, č.j. 1 Co 117/2005-89, tak, že dovolání žalobce zamítl.

Z odůvodnění :

Žalobou o ochranu osobnosti se žalobce v souvislosti se stanoviskem ze dne 21. května 2002 vypracovaným žalovanou jako advokátkou pro svého klienta - Č. o. b., a.s. pod názvem „Stanovisko ke smlouvě o poskytování právních služeb a posudku Ústavu státu a práva AV ČR č.j. 67/02“ (dále jen „Stanovisko“), domáhal především písemné omluvy, dále sdělení žalované objednateli stanoviska, že závěr v něm uvedený je nepodložený a nepravdivý; požadoval též vyhotovení doplňku dotčeného stanoviska a konečně také finanční satisfakci ve výši 2,000.000,- Kč. Poukázal na to, že žalovaná dne 21. května 2002, jako advokátka zpracovala pod hlavičkou advokátní kanceláře obchodní společnosti C., Č., S. a spol. uvedené Stanovisko. To se převážně zabývá jednak smlouvou o poskytování právních služeb, uzavřenou dne 12. listopadu 1998 obchodní společností I. B. a.s., a advokátem V. N., jednak posudkem Ú. s. a p. A. v. České republiky ze dne 12. března 2002. Podle žalobce případné právní posouzení jeho jednání nebylo předmětem zadání rozboru. Žalovaná v něm (přesto) nevybíravým způsobem vyjadřuje svůj právní názor na jednání žalobce v souvislosti se smlouvou o poskytování právních služeb. Zcela opomíjí skutečnost, že o vině a trestu za trestné činy rozhoduje - v souladu s čl. 40 odst. 1 Listiny základních práv a svobod - výhradně soud. Zejména jde o tvrzení, že “N. se proto bezpochyby dopustil trestného činu podvodu podle ust. § 250 trestního zákona, když společnost G., resp. třetí osoby (pokud společnost G. nebyla poškozeným, ale spolupachatelem), uvedl v omyl ohledně existence prodávané pohledávky, získal tak prospěch v podobě kupní ceny převáděné pohledávky a způsobil škodu nejméně ve stejném rozsahu“. Toto tvrzení je nepravdivé. Právní rozbor byl předán obchodní společnosti Č. o. b. a.s., která jej připojila ke svému trestnímu oznámení ze dne 16. srpna 2001, na jehož základě bylo dne 3. června 2003 zahájeno trestní stíhání žalobce pro trestný čin podvodu. Č. o. b. a.s. také dotčený právní rozbor hojně využívá při jiných soudních sporech. Uvedený rozbor je známý v právnických, zejména advokátních kruzích, a je zde žalobci často předestírán. Jsou s ním konfrontováni i členové jeho rodiny. R. S., s nímž žalobce uzavřel smlouvu o sdružení, poté, co se o tvrzeních uvedených v rozboru dozvěděl, zvažoval, že bude iniciovat ukončení činnosti sdružení. Byla tak zasažena žalobcova osobnostní práva.

Soud prvního stupně rozsudkem ze dne 12. ledna 2005, č.j. 37 C 145/2003-60, žalované uložil, aby vyhotovila a žalobci předala písemnou omluvu ve znění: "Vážený pane, ve svém stanovisku ze dne 21. května 2002 jsem uvedla, že vzhledem k tomu, že jste právník, musel jste vědět, že pohledávka, kterou prodáváte společnosti G. neexistuje a společnost G. jste uvedl v omyl ohledně existence této pohledávky, a proto jste se bezpochyby dopustil trestného činu podvodu podle ust. § 250 tr. zákona. K tomuto závěru jsem neměla dostatek podkladů, zejména jsem neměla k dispozici smlouvu o postoupení pohledávky, a proto je mé tvrzení nepravdivé a nepodložené a za újmu, kterou jsem Vám tímto způsobila, se omlouvám. I. P.." Co do zbývajících požadovaných textů omluvy, požadavku na vyhotovení doplňujícího stanoviska a ohledně částky 2.000.000,- Kč náhrady nemajetkové újmy v penězích žalobu zamítl. Rozhodl též o náhradě nákladů řízení.

Soud prvního stupně vyhodnotil tu část stanoviska, v níž žalovaná uvedla, „že žalobce se bezpochyby dopustil trestného činu podvodu“, jako exces spočívající v porušení presumpce neviny. I když stanovisko vyhotovila pouze pro klienta, sama ho nijak nešířila a nemusela si být vědoma, že bude sloužit potřebám trestního řízení, mohla předpokládat, že posudek bude mít značnou váhu a jeho obsah se může stát známým, alespoň v právnických kruzích, což také bylo prokázáno.

Rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o povinnosti vyhotovit a zaslat omluvu napadla žalovaná odvoláním. Vrchní soud v Praze (dále jen odvolací soud) rozsudkem ze dne 16. srpna 2005, č.j. 1 Co 117/2005-89, rozsudek soudu prvního stupně v napadené části změnil tak, že žalobu, aby žalovaná vyhotovila a žalobci poskytla omluvu ve shora uvedeném znění, zamítl. Rozhodl též o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Odvolací soud vyšel ze skutkového zjištění soudu prvního stupně, že žalovaná pro svého klienta - Č., a.s., vypracovala v roce 2002 uváděné Stanovisko, v jehož závěru je uvedeno, že N. se bezpochyby dopustil trestného činu podvodu podle § 250 trestního zákona. Neztotožnil se však s právním posouzením věci, když dospěl k závěru, že popsáním způsobem nedošlo k neoprávněnému zásahu do osobnostních práv žalobce chráněných § 11 občanského zákoníku (dále jen "o.z."). Jednání žalované neposoudil jako její případný exces. Poukázal na to, že předmětné Stanovisko žalovaná zpracovala v rámci právní služby, kterou jako advokátka poskytovala svému klientovi, přičemž vycházela z materiálů, které měla k dispozici. Na jejich základě vyslovila svůj právní názor, uvedla důvody, které ji k tomuto názoru vedly a v závěru konstatovala, že se žalobce „bepochyby dopustil trestného činu podvodu podle § 250 trestního zákona“. Podle soudu druhého stupně šlo v tomto případě pouze o vyslovení vlastního názoru žalované na jednání žalobce, a to výlučně ke klientovi, pro něhož k jeho žádosti Stanovisko vypracovala. Vyslovený závěr nebyl určen veřejnosti, a proto nemohlo dojít k zásahu do osobnostních práv žalobce chráněných § 11 o.z., zejména nemohla být dotčena jeho čest, důstojnost, jméno a soukromí. Okolnost, že klient žalované uvedené stanovisko předal orgánům činným v trestním řízení a že mělo být diskutováno na právnické fakultě Západočeské univerzity v P., nelze klást k tíži žalované, neboť zde není příčinná souvislost s jejím jednáním. Protože tak neshledal v jednání žalované neoprávněný zásah do osobnostních práv žalobce, nedovodil ani její odpovědnost podle § 13 o.z.

Rozsudek soudu druhého stupně byl doručen zástupci žalobce dne 5. října 2005 a téhož dne nabyl právní moci.

Proti uvedenému rozsudku podal žalobce dne 2. prosince 2005 včasné dovolání doplněné podáním ze dne 22. listopadu 2006. Jeho přípustnost odvozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř., když napadeným rozsudkem byl změněn rozsudek soudu prvního stupně. Uplatňuje dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř., neboť je přesvědčen, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Připomíná, že nebyla respektována zásada přiměřenosti hájení jeho chráněných zájmů a nebylo vzato v úvahu stanovisko profesní organizace advokátů. Odvolacímu soudu vytýká hodnocení toho, když žalovaná sporné vyjádření poskytla svému

klientovi, jenž hledal argumenty s cílem, aby nemusel zaplatit sporný nárok vznesený proti němu žalobcem. Nejde tedy o stanovisko nestranné. I když povinností advokáta je stát na straně klienta, žalovaná tak učinila nepřiměřeným způsobem, který jí byl vytknut i Českou advokátní komorou. Zásah do osobnostních práv žalobce nelze v daném případě také považovat za nutný. Žalovaná se ve Stanovisku podle pravděpodobného zadání (v němž ovšem není citováno) měla jako profesorka obchodního práva vyjádřit k obchodní stránce případu. Pokud zde (však) vyjádřila názor, že žalobce je pachatelem trestného činu, bylo toto její vyjádření nejen nad rámec zadání, ale navíc nebylo nutné. Nešlo o vyslovení názoru, ale o výkon profesní povinnosti způsobem, který rámec profese překračuje. Proto šlo o zásah protiprávní.

Dovolatel dále zpochybňuje závěr odvolacího soudu, že není dána příčinná souvislost mezi Stanoviskem a jeho publikací. Vypracování Stanoviska bylo totiž nutným předpokladem pro jeho pozdější zveřejnění. Pokud měl odvolací soud na mysli, že tento řetězec příčinné souvislosti nebyl pokryt zaviněním žalované, pak je takové právní posouzení nesprávné. Dovolatel argumentuje stanoviskem Nejvyššího soudu ČSSR Prz 33/67, v němž je konstatováno, že občanský zákoník k úspěšnému uplatnění práva na ochranu osobnosti zavinění nevyžaduje. Z okolností vypracování stanoviska žalované je navíc zřejmé, že věděla, že bude použito v soudním sporu, resp. ve více soudních sporech. Vzhledem k tomu, že soudní jednání je veřejné, musela žalovaná být přinejmenším srozuměna s tím, že minimálně tímto způsobem bude její difamující tvrzení zveřejněno, takže je dáno i její zavinění. Dovolatel proto navrhl, aby napadený rozsudek odvolacího soudu byl zrušen a aby věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

K podanému dovolání se vyjádřila žalovaná písemným podáním ze dne 6. dubna 2006. Uvádí, že Stanovisko bylo určeno pouze jejímu klientovi, nikoli veřejnosti. Danou právní záležitost posuzovala objektivně, bez jakéhokoli úmyslu zasáhnout do osobnostních práv žalobce. Nelze tedy souhlasit s jeho tvrzením, že nešlo o stanovisko nestranné. Žalovaná tu nevystupovala jako právní zástupkyně svého klienta, nestála na jeho straně, ale působila jako odborný právní posuzovatel dané právní záležitosti. Sama se ztotožňuje s rozhodnutím odvolacího soudu. Navrhuje proto, aby podané dovolání bylo zamítnuto, a žádá o přisouzení náhrady nákladů dovolacího řízení.

Při posuzování tohoto dovolání dovolací soud vycházel z ustanovení části první Čl. II. bodu 3 (a současně též bodu 2) zákona č. [59/2005](#) Sb., jímž byl změněn občanský soudní řád, podle něhož dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů, se projednají a rozhodnout podle dosavadních právních předpisů, tj. podle občanského soudního řádu (dále opět již jen „o.s.ř.“) ve znění účinném do 31. března 2005.

Dovolací soud uvážil, že dovolání bylo podáno oprávněnou osobou, zastoupenou advokátem podle ustanovení § 241 odst. 1 o.s.ř., stalo se tak ve lhůtě vymezené ustanovením § 240 odst. 1 o.s.ř. Je charakterizováno obsahovými i formálními znaky požadovanými ustanovením § 241a odst. 1 o.s.ř. Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř., neboť odvolací soud svým rozhodnutím změnil odvoláním napadený výrok rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé.

Z ustanovení § 242 o.s.ř. vyplývá, že právní úprava institutu dovolání obecně vychází ze zásady vázanosti dovolacího soudu podaným dovoláním. Dovolací soud je přitom vázán nejen rozsahem dovolacího návrhu, ale i uplatněným dovolacím důvodem. Současně je však v případech, je-li dovolání přípustné, povinen přihlídnout i k vadám uvedeným v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Tyto vady však z obsahu spisu seznány nebyly.

Dovoláním uplatněný dovolací důvod ve smyslu ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř. dopadá na případy, kdy dovoláním napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, t.j. je

poznámeno nesprávným právním posouzením. Jde o omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav, kdy soud buď použije jiný právní předpis, než který měl správně použít nebo jestliže sice aplikuje správný právní předpis, avšak nesprávně jej vyloží. Nesprávné právní posouzení věci může být způsobilým dovolacím důvodem jen tehdy, bylo-li rozhodující pro výrok rozhodnutí odvolacího soudu.

Podle ustanovení § 11 o.z. má fyzická osoba právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy. Ustanovení § 13 téhož zákona fyzické osobě dotčené v její osobnostní sféře dává mimo jiné právo požadovat z tohoto důvodu odpovídající zadostiučinění (a to ať morální nebo případně i majetkové). Občanský zákoník právo na ochranu osobnosti fyzické osoby upravuje jako jednotné právo, jehož obsahem je v občanskoprávní oblasti zabezpečit respektování osobnosti fyzické osoby a její všestranný svobodný rozvoj. Jde o zásadní rozvedení a konkretizaci článků 7, 8, 10, 11, 13 a 14 Listiny základních práv a svobod. V rámci jednotného práva na ochranu osobnosti existující dílčí práva zabezpečují občanskoprávní ochranu jednotlivých hodnot (stránek) osobnosti fyzické osoby jako neoddělitelných součástí celkové fyzické a psychicko - morální integrity osobnosti.

Soudy obou stupňů podanou žalobu posuzovaly podle ustanovení § 13 odst. o.z., podle něhož má fyzická osoba právo se zejména domáhat, aby bylo upuštěno od neoprávněného zásahu do práva na ochranu její osobnosti, aby byly odstraněny následky těchto zásahů, a aby bylo dáno přiměřené zadostiučinění (odst. 1 tohoto ustanovení).

Ke vzniku občanskoprávních sankcí za nemajetkovou újmu způsobenou zásahem do osobnosti fyzické osoby podle § 13 o.z. musí být jako předpoklad odpovědnosti splněna podmínka existence zásahu objektivně způsobilého vyvolat nemajetkovou újmu spočívající buď v porušení nebo jen ohrožení osobnosti fyzické osoby v její fyzické a morální integritě. Tento zásah musí být neoprávněný (protiprávní) a musí zde být zjištěna existence příčinné souvislosti mezi takovým zásahem a dotčením osobnostní sféry fyzické osoby. Nenaplnění kteréhokoliv z těchto předpokladů vylučuje možnost nástupu sankcí podle ustanovení § 13 o.z. Neoprávněným zásahem je zásah do osobnosti fyzické osoby, který je v rozporu s objektivním právem, t.j. s právním řádem. O takovýto zásah pak proto nejde mimo jiné tehdy, když je zásah dovolen (resp. jeho možnost předpokládána) zákonem, pokud tak nejsou překročeny zákonem stanovené meze. Jde o situace, kdy nad individuálními zájmy jednotlivých fyzických osob, do jejichž osobnosti je zasahováno, převládá závažnější, významnější a funkčně vyšší zvláštní veřejný zájem (obdobně srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. prosince 2004, č.j. 30 Cdo 1526/2004-68). Tento zásah do osobnostních práv zůstává ovšem povoleným za předpokladu, že se stal přiměřeným způsobem, a zároveň není-li v rozporu s takovými oprávněnými zájmy fyzické osoby, na kterých je třeba s ohledem na zajištění elementární úcty k důstojnosti její osobnosti za všech okolností bezpodmínečně trvat. Tato licence ovšem není dána tam, kde se jedná o jednání při posuzovaném zásahu proti osobnostním právům fyzické osoby dopustí excesu.

V souzené věci je zřejmé, že k tvrzenému zásahu do osobnostních práv žalobce došlo v souvislosti s výkonem jiného subjektivního práva, resp. povinnosti, stanovených zákonem, konkrétně ustanovením § 1 odst. 2 zákona č. [85/1996](#) Sb., o advokacii, tj. při zpracování právního rozboru advokátem. Kritériem pro řešení otázky, zda při tom nedošlo k případnému excesu musí vždy být posouzení, zda tvrzený zásah lze ještě podřadit pod předpoklad plnění zákonem stanovených povinností, resp. výkonu zákonem daných oprávnění, nebo zda se již jednalo o vybočení z rámce takovýchto práv nebo povinností.

Z obsahu spisu vyplývá, že ve Stanovisku z 21. května 2002, konkrétně v jeho části 3., nazvané „K jednání N.“, žalovaná výslovně uvádí, že „přestože tato otázka nebyla přímo předmětem mého posudku, považuji za vhodné dodat několik slov k jednání N.“. Poté následuje expozice sporného

názoru o údajném spáchání trestného činu žalobcem. Bylo proto úkolem soudů, aby na základě konkrétních okolností daného případu zvážily, zda výrok je takové intenzity, že zasahuje do práva na ochranu osobnosti žalobce, či je situaci přiměřený. Při zkoumání přiměřenosti konkrétního výroku je třeba vždy v první řadě odlišit, zda se jedná o skutkové tvrzení, nebo hodnotící soud, neboť podmínky kladené na přípustnost každé z těchto kategorií se liší. Skutkové tvrzení se opírá o fakt, objektivně existující realitu, která je zjistitelná pomocí dokazování, pravdivost tvrzení je tedy ověřitelná. V zásadě platí, že pravdivá informace nezasahuje do práva na ochranu osobnosti, pokud tento údaj není podán způsobem, že zkresluje skutečnost, či není natolik intimní, že by odporoval právu na ochranu soukromí a lidské důstojnosti. Hodnotící soud naopak vyjadřuje subjektivní názor svého autora, který k danému faktu zaujímá určitý postoj tak, že jej hodnotí z hlediska správnosti a přijatelnosti, a to na základě vlastních (subjektivních) kritérií. Hodnotící soud proto nelze jakkoli dokazovat, je však nutné zkoumat, zda se zakládá na pravdivé informaci, zda forma jeho prezentace je přiměřená a zda zásah do osobnostních práv je nevyhnutelným průvodním jevem výkonu kritiky, tzn. zda primárním cílem není hanobení a zneuctění dané osoby (obdobně lze srovnat nálezy Ústavního soudu sp.zn. IV. ÚS 154/97 /sv. 10, č. 17/). S odvolacím soudem lze souhlasit, že sporné tvrzení mělo charakter hodnotového soudu žalované ve vztahu k jednání žalobce vyslovený vůči vlastnímu klientovi. Tento závěr zcela zřetelně podporuje jak samotná formulace výroku, tak i okolnosti, za nichž byl vysloven. Nebylo též popřeno, že žalovaná tento výrok jinak nešířila. V tomto smyslu je proto správný závěr, že k neoprávněnému zásahu do práv a na ochranu osobnosti žalobce žalovanou tímto způsobem nedošlo. Úvahy dovolatele o tom, že žalovaná podle jeho názoru musela být srozuměna s tím, že toto její tvrzení bude zveřejněno, je pro posouzení této věci irelevantní. Argumentaci odvolacího soudu vyznívající v závěr, že žalovaná byla obecně oprávněna vyjádřit svůj právní názor na kvalifikaci určitého jednání (byť případně učiněný nad rámec zadání jejího klienta) je možno pokládat za přesvědčivou.

S přihlédnutím k vyložení je proto třeba rozhodnutí odvolacího soudu hodnotit jako správné a souladné s právní úpravou ochrany osobnosti (§ 243b odst. 2 o.s.ř.). Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) proto podané dovolání zamítl (§ 243b odst. 2 věta před středníkem o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nezbytná cesta](#)
- [Nepominutelný dědic](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)